

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ostravě rozhodl samosoudkyní JUDr. Zorou Šmolkovou ve věci

žalobkyně:

R. H.

zastoupena JUDr. Zdeňkou Doležilkovou, advokátkou
sídlem Ovesná 356/7, Nová Bělá, 724 00 Ostrava

proti

žalované:

Ministerstvo práce a sociálních věcí

sídlem Na Poříčním právu 376/1, 128 00 Praha

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 15. 4. 2020, č. j. MPSV-2020/76800-923,

takto:

I.

Rozhodnutí Ministerstva práce a sociálních věcí ze dne 15. 4. 2020, č. j. MPSV-2020/76800-923, **se zrušuje** a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.

II.

Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

Žalobní námitky:

1. Žalobou doručenou zdejšímu soudu dne 1. 6. 2020 se žalobce domáhal zrušení rozhodnutí žalovaného ze dne 15. 4. 2020, č. j. MPSV-2020/76800-923 (dále jen „napadené rozhodnutí“), kterým bylo zamítnuto jeho odvolání a potvrzeno rozhodnutí Úřadu práce České republiky (dále jen „úřad práce“) ze dne 14. 1. 2020 o vzniku přeplatku na dávce pěstounské péče příspěvek na úhradu potřeb dítěte ve výši 164 640 Kč a o povinnosti žalobce jej vrátit.
2. Žalobce namítl nesprávnou aplikaci § 47z odst. 1 zák. č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí (dále jen „zákon OSPOS“) podmiňující vznik povinnosti vrátit neprávem přijaté dávky pouze v případě, kdy příjemce této dávky musí z okolností předpokládat, že jsou mu vypláceny neprávem. Tato podmínka nebyla u žalobce splněna, protože o tom, že by dávky pěstounské péče přijal neprávem, netušil. Úmrtí své matky oznámil příslušné úřednici vyřizující dávku, které muselo být naopak známo, že žalobci vznikne nárok na sirotčí důchod. O tom, že nemůže současně pobírat sirotčí důchod a dávky pěstounské péče, nebyl nikým poučen a ani na to nebyl nijak upozorněn. S příslušnou úřednicí žalobcův pěstoun opakovaně jednal a dokládal požadované podklady. Vydané rozhodnutí je tak nezákonné a nadto v rozporu s dobrými mravy a nepřiměřeně tvrdé.

Stanovisko žalovaného:

3. Žalovaný ve svém vyjádření k žalobě uvedl, že své rozhodnutí považuje za správné. Žalobce byl opakovaně poučen o tom, že je povinen doložit všechny rozhodné skutečnosti do 8 dnů. Žalobce úřadu práce přesto neoznámil, že je poživatelem sirotčího důchodu, ani to, že mu splátky byly zvýšeny, ani nedoložil příslušné oznámení České správy sociálního zabezpečení. Povinnost tvrdit rozhodné skutečnosti je primárně povinností příjemce dávky a tuto nelze přenášet na pracovníky správního orgánu. Požádat o dávky důchodového pojištění lze až 5 let zpětně a je jen na rozhodnutí oprávněné osoby, zda a kdy žádost o důchod podá; nadto nelze ani předpokládat splnění podmínek na vznik nároku na sirotčí důchod. Ustanovení § 47z odst. 1 zákona OSPOD tak na žalobce nedopadá ve smyslu, jak žalobce tvrdí.
4. U jednání oba účastníci na svých tvrzeních setrvali.

Posouzení krajským soudem – zjištění ze správního spisu:

5. Krajský soud poté co zjistil, že žalobní návrh je věcně projednatelný, přezkoumal napadené rozhodnutí v souladu s ustanovením § 75 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), v mezích žalobních bodů, přičemž vycházel ze skutkového a právního stavu v době rozhodování žalované, tedy ke dni 15. 4. 2020 (ustanovení § 75 odst. 1 s. ř. s.) a dospěl k závěru, že žaloba je důvodná.
6. Z připojeného správního spisu krajský soud zjistil, že R. N., pěstoun žalobce, požádal dne 29. 6. 2016 o dávku pěstounské péče – příspěvek na úhradu potřeb dítěte. V žádosti byl mj. vyzván, nechť v případě dítěte, které je poživatelem důchodu z důchodového pojištění, doloží potvrzení o výši důchodu; dále měl doložit průkaz totožnosti, rodný list, rozhodnutí soudu o svěření dítěte do pěstounské péče, potvrzení o studiu, jeho přerušení, potvrzení o zdravotním stavu, o neschopnosti soustavně se připravovat na budoucí povolání a potvrzení o vedení v evidenci úřadu práce pro uchazeče o zaměstnání po skončení povinné školní docházky do 18. roku věku. Téhož dne byl s pěstounem žalobce

sepsán protokol o doložení žádosti o dávky pěstounské péče, a současně byl poučen o povinnosti „*písemně ohlásit příslušné krajské pobočce Úřadu práce do 8 dnů změny ve skutečnostech rozhodných pro trvání nároku na dávku, její výši nebo výplatu*“. Dne 12. 10. 2016 úřad práce rozhodl o přiznání dávky pěstounské péče – příspěvku na úhradu potřeb dítěte ve výši 6 350 Kč; rozhodnutí obsahuje mj. poučení o povinnosti do 8 dnů od jejich vzniku ohlásit úřadu práce změny ve skutečnostech rozhodných pro trvání nároku na dávky, kterými jsou zejména „*změny v rodinných poměrech nebo změny mezi pěstounem a dítětem svěřeným do pěstounské péče, dále změny ve zdravotním stavu dítěte, v přípravě na budoucí povolání na střední, vysoké nebo jiném druhu školy, a dále jiné změny ve skutečnostech rozhodných pro trvání nároku na dávku, její výši a výplatu*“. Současně poučení obsahuje upozornění na povinnost vrátit případný přeplatek v případě neohlášení rozhodných skutečností nebo jejich ohlášení po 8 dnech.

7. Dne 26. 7. 2017 vyplnil žalobce formulář „*změna z důvodu nabytí zletilosti*“. Formulář obsahuje výslovný souhlas žalobce podle § 50 zák. č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, k tomu, aby státní orgány a další právnické osoby a fyzické osoby sdělily okresnímu úřadu, který o dávce rozhoduje, vyplácí nebo kontroluje, výši příjmu, skutečnosti prokazující nezaopatřenost, nepříznivý zdravotní stav, údaje o přihlášení se k trvalému pobytu a další údaje, které tvoří náležitosti o dávce podle § 68 zák. č. 117/1995 Sb., a to v rozsahu potřebném pro rozhodování o dávce, její výši a výplatě. Žalobce prohlásil, že si je mj. vědom povinnosti doložit do 8 dnů změny ve skutečnostech rozhodných pro nárok na dávku, její výši nebo výplatu, a že byl s okruhem skutečností rozhodných pro nárok na dávku, její výši a výplatu; okruh těchto skutečností není na formuláři zachycen. Téhož dne úřad práce rozhodl o změně příjemce dávky; rozhodnutí obsahuje totéž poučení, jako rozhodnutí z 12. 10. 2016 (citováno v bodě 6 tohoto rozsudku).
8. Úřad práce žalobce vyzval dne 21. 9. 2017 k předložení dokladu o nezaopatřenosti (potvrzení o studiu), čemuž žalobce vyhověl až 30. 10. 2017. Další potvrzení o studiu předložil dne 14. 9. 2018 a dne 11. 9. 2019, současně ohlásil změnu trvalého pobytu.
9. Dne 12. 9. 2019 vyzval úřad práce žalobce k dostavení se na kontaktní pracoviště „*ve věci výplaty sirotčího důchodu*“. Dne 2. 10. 2019 byl do spisu založen opis příjmů sirotčího důchodu za roky 2017, 2018 a 2019 od Okresní správy sociálního zabezpečení, s tím, že důchod byl přiznán od 22. 10. 2016 ve výši 7 411 Kč, následně zvýšený od ledna 2017 na 7 732 Kč a od ledna 2019 na 8 474 Kč.
10. Dne 7. 10. 2019 bylo zahájeno správní řízení o příspěvek na úhradu potřeb dítěte s ohledem na „*potvrzení České správy sociálního zabezpečení z 30. 9. 2019 o přiznání sirotčího důchodu žalobci od 22. 10. 2016 ve výši 7 411 Kč*“; téhož dne bylo zahájeno řízení o přeplatku s ohledem na tutéž skutečnost.
11. Žalobce podal dne 22. 10. 2019 podání označené jako „*odvolání proti zahájení správního řízení*“, ve kterém uvedl, že jeho matka tragicky zahynula dne 22. 10. 2016, s tím, že úmrtní list předložil jak „*paní T.*“, pověřené úřední osobě, tak Okresní správě sociálního zabezpečení, kde byl poučen o svém nároku na sirotčí důchod. O tom, že je vyplácení příspěvku odvislé od sirotčího důchodu, nebyl nikdy nejen poučen, ale nebylo o něm vůbec hovořeno, přes opakovaný kontakt s úřadem práce.
12. Úřad práce dne 14. 1. 2020 rozhodl o vzniklém přeplatku na příspěvku na úhradu

potřeb dítěte za dobu od srpna 2017 do srpna 2019 a uložil žalobci přeplatek vrátit. Své rozhodnutí odůvodnil tím, že vyplácený sirotčí důchod byl vyšší než příspěvek, a proto mu podle § 47f odst. 1 zákona OSPOD příspěvek nepřísluší. Protože byl upozorněn na povinnost do 8 dnů doložit změny ve skutečnostech rozhodných pro trvání nároku na dávku, její výši a výplatu, tuto svou povinnost nesplnil, je povinen přeplatek vrátit.

13. Proti rozhodnutí podal žalobce odvolání, o kterém žalovaný rozhod napadeným rozhodnutím, ve kterém se ztotožnil s argumentací úřadu práce.
14. Krajský soud ve správním spise ověřil, že úmrtní list matky žalobce se podle spisového přehledu ve spise nachází, fyzicky však není obsažen.

Posouzení žalobních námitek:

15. Podle § 47f odst. 2 věta první zákona OSPOD, *nárok na příspěvek na úhradu potřeb dítěte se zachovává i po dosažení zletilosti dítěte, nejdéle však do dvacátého šestého roku jeho věku, jde-li o nezaopatřené dítě podle zákona upravujícího státní sociální podporu, které trvale žije a společně uhrazuje náklady na své potřeby s osobou, která byla do dosažení jeho zletilosti osobou pečující.*
16. Podle § 47g odst. 2 zákona OSPOD, *jestliže dítě požívá důchod z důchodového pojištění, náleží příspěvek na úhradu potřeb dítěte, jen je-li vyšší, a to ve výši rozdílu mezi tímto příspěvkem a důchodem.*
17. Podle § 47y odst. 1 zákona OSPOD, *je příjemce dávky pěstounské péče nebo žadatel povinen písemně ohlásit příslušné krajské pobočce Úřadu práce do osmi dnů změny ve skutečnostech rozhodných pro trvání nároku na dávku, její výši nebo výplatu.*
18. Ustanovení § 47z zákona OSPOD stanoví, že *příjemce dávky pěstounské péče, který přijal dávku pěstounské péče nebo její část, ačkoliv musel z okolností předpokládat, že byly vyplaceny neprávem nebo ve vyšší částce, než náležely, nebo jinak způsobil, že dávky pěstounské péče byly vyplaceny neprávem nebo v nesprávné výši, je povinen částky neprávem přijaté vrátit. Dle odstavce druhého nárok na vrácení dávky pěstounské péče poskytnuté neprávem nebo v nesprávné výši zaniká uplynutím 3 let ode dne, kdy byla dávka pěstounské péče vyplacena.*
19. Jelikož judikatura Nejvyššího správního soudu se převážně vztahuje k přeplatkům vzniklým na důchodech, soud považuje za vhodné uvést zde též analogické ustanovení týkající se přeplatku na důchodu, aby doložil použitelnost citované judikatury též pro přeplatek na dávkách pěstounských, neboť základní konstrukce uvedených ustanovení je shodná. Ustanovení § 118a zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, stanoví, kdo *„přijal důchod nebo jeho část, ačkoliv musel z okolností předpokládat, že byl vyplacen neprávem nebo ve vyšší částce, než náležel, nebo vědomě jinak způsobil, že důchod nebo jeho část byl vyplácen neprávem nebo ve vyšší částce, než náležel, má plátce důchodu vůči příjemci důchodu nárok na vrácení, popřípadě náhradu nesprávně vyplacené částky“.*
20. Ze shora uvedeného vyplývá, že prvním předpokladem vzniku odpovědnosti za přeplatek je porušení právní povinnosti. Žalovaný jej spatřoval v tom, že žalobce neoznámil přiznání sirotčího důchodu z důchodového pojištění, ačkoliv měl povinnost toto úřadu práce ohlásit do 8 dnů, neboť jde o rozhodnou skutečnost. Krajský soud se s tímto posouzením ztotožňuje. Jak vyplývá ze shora citovaného § 47g odst. 2 zákona OSPOD, nárok na dávku v případě přiznání důchodu z důchodového pojištění je dán

pouze, pokud tento důchod převyšuje, a to ve výši tohoto převýšení; přiznání sirotčího důchodu tak nepochybně je rozhodnou skutečností pro vznik a trvání nároku na dávku příspěvku na úhradu potřeb dítěte. Rozhodnou skutečností je žalobce podle shora citovaného § 47y odst. 1 zákona OSPOD, povinen hlásit do 8 dnů, což žalobce neučinil (tato skutečnost není mezi účastníky sporná) a svou právní povinnost tak porušil.

21. Druhým předpokladem vzniku odpovědnosti za přeplatek je existence dávky vyplacené neprávem (existence přeplatku na dávce). Žalovaný považoval dávky příspěvku na úhradu potřeb dítěte za neprávem vyplacené, protože vzhledem k výši přiznaného sirotčího důchodu nárok na dávku péstounské péče zanikl. I s tímto posouzením se krajský soud ztotožňuje. Žalobci byla přiznána dávka péstounské péče příspěvku na úhradu potřeb dítěte ve výši 6 600 Kč, zvýšená od ledna 2018 na 7 260 Kč, důchod mu byl přiznán od 22. 10. 2016 ve výši 7 411 Kč, následně zvýšený od ledna 2017 na 7 732 Kč a od ledna 2019 na 8 474 Kč. Za situace, kdy výše důchodu převyšovala výši příspěvku na úhradu potřeb dítěte, žalobce podle § 47g odst. 2 zákona OSPOD nárok na příspěvek neměl a tento byl tak vyplacen neprávem.
22. Třetím předpokladem pro vznik odpovědnosti za přeplatek je, zda žalobce musel z okolností předpokládat, že byly dávky vyplaceny neprávem nebo ve vyšší částce, než náležely, nebo jinak způsobil, že dávky péstounské péče byly vyplaceny neprávem. Zákonodárce totiž odpovědnost za vzniklý přeplatek postavil na zavinění, nikoliv jako objektivní odpovědnost. Stejným způsobem je upravena odpovědnost podle shora citovaného § 118 odst. 1 zákona č. 582/1991 Sb. Nejvyšší správní soud se k otázce zavinění vyjádřil v rozsudku ze dne 26. 5. 2010, č. j. 3 Ads 35/2010-54, podle kterého je třeba chápat (výše citované) ustanovení § 118a odst. 1 zákona č. 582/1991 Sb. tak, že pro naplnění prvku zavinění postačí pouze zavinění z nedbalosti, nikoliv v úmyslné formě. V rozsudku č. j. 3 Ads 95/2012-20 z 28. 8. 2013 dospěl Nejvyšší správní soud rovněž k závěru, že (vědomé) přijetí důchodu ve vyšší částce, či jiné způsobení vzniku přeplatku, jsou založeny na principu subjektivní odpovědnosti. Stejný závěr musí nevyhnutelně platit též u dávek péstounské péče.
23. I u zavinění z nedbalosti musí být podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 1. 2013, č. j. 8 As 34/2012-35 naplněny kumulativně dva znaky. Prvním z nich je, že účastník řízení nevěděl, že svým jednáním může porušit nebo ohrozit zájem chráněný zákonem. Správní orgány musí prokázat i druhý znak nevědomé nedbalosti, tedy musí zjistit, zda účastník řízení vzhledem k okolnostem a svým osobním poměrům měl a mohl vědět, že porušuje zákonem stanovenou povinnost. V rámci naplnění tohoto druhého znaku nevědomé nedbalosti se tedy vychází z možné, nikoli reálné znalosti. Ta se zkoumá na základě objektivních okolností spojených se skutkem a subjektivních dispozic konkrétního účastníka řízení, ale současně i možnosti předvídat způsobení poruchy nebo ohrožení zájmu chráněného zákonem.
24. Z odůvodnění napadeného rozhodnutí plyne, že se žalovaný zaviněním žalobce výslovně nezabýval, pouze poukázal na to, že byl poučen o svých povinnostech, které porušil neoznámením pobírání dávky sirotčího důchodu. Obdobné případy již posuzoval Nejvyšší správní soud. Zhodnotil, že při prokazování zavinění skutkové podstaty, zda účastník musel z okolností předpokládat, že mu byl důchod vyplacen neoprávněně, tj. zda s ohledem na prokázané skutečnosti měl nebo mohl předpokládat, že způsobí škodlivý následek, nepostačuje odkázat jen na zásadu „neznalost zákona neomlouvá“ (srov.

rozsudky č. j. 6 Ads 287/2014 - 19 z 1. 4. 2015 a č. j. 8 Ads 17/2014 - 33 z 18. 6. 2014). V napadeném rozhodnutí se žalovaný omezil na konstatování, že žalobce podepsal listiny, kterými se zavazoval ke své oznamovací povinnosti, a implicitně dovozoval, že pokud žalobce podepsal, neomlouvá jej neznalost toho, zda přiznání sirotčího důchodu je či není rozhodnou skutečností pro příspěvek na úhradu potřeb dítěte. Zcela abscentuje dovození, že si žalobce byl vědom toho, jaké všechny podmínky definuje zákon pro přiznání této dávky, když základní podmínkou vyplývající ze shora citovaného § 47f odst. 2 zákona o OSPOD je „nezaopatřenost“ příjemce dávky. Pro občana – právního laika – je přinejmenším nepochopitelný závěr, že osoba nesplňuje zákonné podmínky nezaopatřenosti, ačkoliv se soustavně připravuje na povolání studiem a nemá žádný příjem z výdělečné činnosti, přičemž právě na tyto předpoklady nároku na dávku byl žalobce opakovaně upozorňován, k jejich prokázání vyzýván a tyto opakovaně dokládal. Na skutečnost, že relevantní je rovněž pobírání sirotčího důchodu, který mu byl přiznán předtím, než se jako zletilý stal příjemcem předmětného příspěvku, nebyl žalobce nikdy nijak upozorněn, a to ani nepřímou výčetem požadovaných podkladů k žádosti. Jediné, z čeho by snad bylo možno uvedenou informaci zjistit, je poučení v první žádosti o příspěvek, které se však nedostalo jemu, ale jeho pěstounu. I zde byla nutnost oznámit případný důchod pouze zmíněna jako jedna z dalších podkladových povinností, mezi tučně zvýrazněným tučným písemným fontem požadavku jiných dokladů, vztahujících se právě k nezaopatřenosti žalobce, obdobné poučení, výzva či upozornění již není v žádném z dalších rozhodnutí a protokolů obsažena. Konečně, ani v samotném prvostupňovém rozhodnutí úřad práce za neoznámenou rozhodnou skutečnost neuvedl výplatu sirotčího důchodu z důchodového pojištění, ale pouze opsal poučení obsažené v předchozích rozhodnutích, které ovšem za rozhodné skutečnosti podléhající oznamovací povinnosti (byť příkladem) uvádějí změny mezi pěstounem a dítětem, změny ve zdravotním stavu dítěte a příprava na budoucí povolání.

25. Úřadu práce bylo známo, že žalobce je sirotek; předložení úmrtního listu matky žalobce sice žalovaný u jednání učinil spornou skutečností, ze spisového přehledu správního spisu však jeho předložení vyplývá, i když úmrtní list samotný se ve spise nenachází, a krajský soud proto uzavřel, že žalobce jej vskutku předložil, jak tvrdil. Oznámením úmrtí žalobce plnil poučení o povinnosti oznámit změnu ve svých rodinných poměrech. Úřad práce tak měl indicii k tomu, že je zde pravděpodobnost čerpání sirotčího důchodu z důchodového pojištění, nijak na to však nereagoval a svá poučení žalobci v tomto směru nijak neupravil a pouze formálně opakoval již řečené. Současně žalobce výslovně souhlasil s tím, aby ostatní správní orgány a příslušné právnické osoby podávaly úřadu informace o náležitostech spojených s dávkou, a mohl tedy předpokládat, že v době propojenosti počítačových systémů státní správy informace o výplatě sirotčího důchodu úřadu práce neunikne; konečně, tento předpoklad se ukázal správný, protože zpráva Okresní správy sociálního pojištění o výplatě sirotčího důchodu žalobci se ve správním sepiše ocitla bez jakéhokoliv impulzu, pravděpodobně reagujíc právě na propojenost počítačových systémů či v důsledky vnitřní kontroly (ze správního spisu se v tomto směru nic nepodává). Nelze tedy předpokládat, že bez řádného poučení o zákonné definici nezaopatřenosti (kterou neguje právě pobírání sirotčího důchodu), bude žadatel o dávku schopen tento závěr sám učinit. Z bohaté judikatury Nejvyššího správního soudu vyplývá, že nelze klást na žadatele o dávky nároky do té míry, aby byli schopni se zorientovat ve spletitých předpisech práva sociálního zabezpečení, s čímž mají mnohdy problém i

erudovaní právníci.

26. Krajský soud se ztotožňuje například se závěry učiněnými Krajským soudem v Plzni v jeho rozsudku ze dne 30. 1. 2017 č. j. 16 Ad 54/2016-32 (potvrzeného rozsudkem Nejvyššího správního soudu č. j. 4 Ads 35/201-22 ze dne 23. 3. 2017), kde uvádí, že: „V tomto směru žalovaná při svém rozhodování nijak nezohlednila, že žalobce jako laik nemusí jednak zcela rozumět pojmu nezaopatřené dítě tak, jak je upraven zákonem, (...) Postoj žalované, kdy předpokládá, že všichni občané/pojištěnci budou mít nastudované zákonné předpisy vztahující se k dávkám vypláceným ČSSZ, přitom budou sledovat veškeré novelizace právních předpisů a v případě, že jim nebude něco jasné, se obrátí na ČSSZ, ne-li přímo na svého právního zástupce, považuje soud za výsměch všem jejím pojištěncům. Žalovaná by naopak ze své vlastní činnosti měla sama nejlépe vědět, že běžný občan si při pochybnostech obvykle rozhodně „nezjišťuje zdroje svých příjmů a neověřuje si své právo příjmy si ponechat“, ale na příslušné instituce se obrací pouze v případě, kdy mu jím požadovaná dávka není vůbec přiznána, je vyplácena v nižší částce než předpokládal či by chtěl, nebo mu byla odňata.“
27. Pro prokázání zavinění tedy nestačí dovodit, že žalobce si měla nastudovat příslušnou právní úpravu a z ní měl zjistit, že je mu dávka vyplácena chybně. Takovou argumentaci v minulosti odmítl jak Nejvyšší správní soud, tak i veřejný ochránce práv (ve zprávě o šetření ze dne 27. 9. 2012, sp. zn.: 3686/2012/VOP/DŘ dostupné prostřednictvím vyhledávání v evidenci stanovisek ochránce na stránkách www.ochrance.cz). Veřejný ochránce práv ve zprávě uvedl, že pokud by mohl správní orgán vždy a ve všech případech vzniklého přeplatku bez dalšího konstatovat nevědomou nedbalost, zákonodárce by tento druh odpovědnosti konstruoval jako odpovědnost objektivní, tedy odpovědnost za výsledek, kdy se nezkoumá zavinění.
28. Nejvyšší správní soud v rozsudku čj. 8 Ads 17/2014 - 33 dále rozvedl, že popsaná úvaha „nerozlišuje mezi odpovědností za nevědomou nedbalost a objektivní odpovědností, u které se zavinění vůbec nezkoumá. Odpovědnost za zavinění ve formě nevědomé nedbalosti se tak od odpovědnosti objektivní liší právě a pouze v tom, že ke vzniku odpovědnosti za nevědomou nedbalost musí být prokázáno, že příjemce důchodu vzhledem ke svým osobním poměrům a okolnostem případu nezachoval potřebnou míru opatrnosti, když předpokládal, že přijímáním důchodu neporušuje ani neohrožuje žádný zájem chráněný zákonem.“
29. Správní orgány opakovaně argumentovaly tím, že žalobce byl poučen o své povinnosti písemně ohlásit úřadu práce do osmi dnů změny ve skutečnostech rozhodných pro trvání nároku na dávku, její výši a výplatu, což stvrdil svým podpisem. Tuto skutečnost krajský soud samozřejmě nevyvrací, toto poučení typizovaný formulář obsahuje. Nelze ale přehlédnout, že ani formulář, ani žádné další poučení neobsahovalo výčet podmínek, za nichž má žalobce na dávku nárok. Bylo tedy na orgánech státní správy, aby v rámci zachování principů dobré správy, s přihlédnutím k aktuální situaci žalobce, o které měly vědomost, jej informovaly důkladně a prokazatelně tak, aby pochopil, že oznamovací povinnost se vztahuje též na obdržení sirotčího důchodu. Krajský soud si je vědom toho, že nemůže být nárok na dávku ověřován před každou její výplatou, nicméně nepovažuje za nadměrné zatížení správních orgánů tento nárok ověřit v kratším než tříletém intervalu, jak se stalo v této věci, zejména když ve věci bylo opakovaně rozhodováno (o změně adresáta dávky, o změně její výše).
30. Krajský soud uzavírá, že neshledal v tomto případě naplněnou podmínku zavinění žalobce ve způsobení vzniku přeplatku, přestože svým podpisem stvrdil oznamovací

povinnost. Nedošlo tak k naplnění podmínky odpovědnosti, totiž prokázání toho, že žalobce musel z okolností předpokládat, že byly dávky vyplaceny neprávem nebo ve vyšší částce, než náležely, nebo jinak způsobil, že dávky pěstounské péče byly vyplaceny neprávem. Za této situace krajský soud napadené rozhodnutí zrušil podle § 78 odst. 1 s. ř. s. a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení, ve kterém je zde vysloveným právním závěrem o absenci zavinění žalobce za vznik přeplatku vázán (§78 odst. 4, 5 s. ř. s.).

31. Vzhledem k tomu, že v řízení byl plně procesně úspěšný žalobce, vzniklo mu v souladu s ustanovení § 60 odst. 1 s. ř. s. právo na náhradu nákladů řízení; podle obsahu spisu mu však žádné náklady nevznikly a soud proto rozhodl tak, že žádnému z účastníků řízení náhradu právo na nákladů řízení nepřiznal.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku je **možno** podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů od jeho doručení k Nejvyššímu správnímu soudu v Brně.

Ostrava, 16. prosince 2020

JUDr. Zora Šmolková
samosoudkyně